

**ANTI KORUPCINIO VERTINIMO IŠVADA
DĖL APLEISTŲ ŽEMĖS PLOTŲ MAŽINIMO VYKDYMO**

2020 m. rugsėjo 18 d. Nr. S- 9014

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu, Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarko aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 „Dėl korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, valstybės įmonėje Valstybės žemės fonde (toliau – Valstybės žemės fondas) atliktas korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimas.

Valstybės žemės fondo veiklos srities, kurioje galimai egzistuoja korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymą ir korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimą atliko Valstybės žemės fondo direktoriaus 2017 m. lapkričio 20 d. įsakymu Nr. GĮ-452 „Dėl valstybės įmonės Valstybės žemės fondo direktoriaus 2017 m. birželio 1 d. įsakymo Nr. GĮ-200 „Dėl valstybės įmonės Valstybės žemės fondo kovos su korupcija programos ir šios programos įgyvendinimo koordinavimo bei kontroliavimo komisijos sudarymo“ pakeitimo“ ir 2019 m. balandžio 1 d. įsakymu Nr. GĮ-169 „Dėl valstybės įmonės Valstybės žemės fondo direktoriaus 2017 m. birželio 1 d. įsakymo Nr. GĮ-200 „Dėl valstybės įmonės Valstybės žemės fondo kovos su korupcija programos ir šios programos įgyvendinimo koordinavimo bei kontroliavimo komisijos sudarymo“ pakeitimo“ sudaryta komisija (toliau – Komisija), susidedanti iš komisijos pirmininko – Bendrųjų reikalų skyriaus jaunesniosios teisininkės Brigitos Švenčionytės ir komisijos narių: Bendrųjų reikalų skyriaus administratorės Vitalijos Zubrickienės, Melioracijos skyriaus inžinierės Marytės Kmitienės, Informacinių technologijų skyriaus specialisto Tomo Šatkaus, Finansų ir apskaitos skyriaus vyresniosios ekonomistės Loretos Narkevičienės.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimą pasirinkta atlikti įgyvendinant apleistų žemės plotų mažinimą, atliekant šios srities reglamentuojančių teisės aktų bei kitų dokumentų turinio įvertinimą.

Komisijos vertinama Valstybės žemės fondo veikla atitinka Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalies 5 punkto kriterijų. Vertinant pagal kitus Korupcijos prevencijos įstatyme nustatytus korupcijos pasireiškimo tikimybės kriterijus, atitikties nenustatyta.

Komisijos nagrinėjamas laikotarpis: 2019 m. sausio 1 d. – 2019 m. gruodžio 31 d.

Apleistų žemių fiksavimo, tvarkymo, mažinimo bei duomenų atnaujinimo darbai ir jų teisinis reglamentavimas

Vadovaujantis Apleistų žemės ūkio naudmenų plotų nustatymo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2013 m. kovo 21 d. įsakymu nr. 3D-212 „Dėl apleistų žemės ūkio naudmenų plotų nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ 4 punktu, apleistų žemės ūkio naudmenų plotus nustato valstybės įmonė Valstybės žemės fondas.

Apleistų žemės ūkio naudmenų plotų nustatymo tvarkos aprašas reglamentuoja apleistų žemės ūkio naudmenų nustatymo, duomenų apie apleistas žemės ūkio naudmenas atnaujinimo, apdorojimo ir teikimo suinteresuotoms institucijoms reikalavimus, o Lietuvos Respublikos teritorijos apleistų žemių erdvinių duomenų rinkinį sudaro apleistų žemės ūkio naudmenų plotų erdviniai duomenys – apleistų žemių sluoksnis, kuriame saugoma grafinė ir atributinė informacija.

Pažymėtina, jog šiuo metu Valstybės žemės fondas baigė tikslinti apleistų žemių plotus pagal valstybės įmonės Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro pateiktus 2019 m. žemės ūkio naudmenų, pasėlių ir kitų plotų deklaravimo duomenis.

Valstybės žemės fondas gautus 2019 m. žemės ūkio naudmenų ir kitų plotų deklaravimo duomenis išrūšiojo pagal ploto kriterijų. Paliktos nagrinėti teritorijos, kurių plotas didesnis nei 70 kv. m. Nustatyta, kad tokių teritorijų 2019 metais buvo net apie 8,2 tūkst. Dėl naujai uždeklaruotų dirbamų žemės plotų bei senų plotų nežymių pasikeitimų atsirado identifikuotų apleistų žemių bei deklaruotų plotų persidengimas. Bendras apleistų žemių bei deklaruotų žemės ūkio naudmenų plotų persidengimas sudarė 162 hektarus.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2016 m. spalio 31 d. įsakymo nr. 3D-645 „Dėl žemės valdų struktūrų gerinimo ir apleistų žemės plotų mažinimo 2016-2020 metų programos patvirtinimo (toliau – Programa) 8 punkte yra nurodyta, kad Apleistų žemių plotų mažinimas vykdomas įvertinus tinkamumą žemės ūkio veiklai. Tuo atveju, kai valstybės įmonė Valstybės žemės fondas priima sprendimą, kad apleista žemė netinkama žemės ūkio veiklai vykdyti, ši žemė:

1. Paruošiama miškui įveisti;
2. Gerinama gamtinė aplinka ir ekologinė būklė;
3. Didinami gamtosauginiu požiūriu vertingų teritorijų plotai;
4. Saugomi vandens ištekliai;
5. Paliekama renatūralizacijai gamtosaugos tikslais.

Valstybės įmonei Valstybės žemės fondui priėmus sprendimą, kad apleistą žemę yra tikslinga grąžinti žemės ūkio veiklai vykdyti, gali būti atliekami šie darbai:

1. Šalinami krūmai ir medžiai;
2. Gerinama našios apleistos žemės agrarinė būklė, įskaitant melioracijos darbus;

3. Atkuriamos agrarinės ekosistemos.

Apleistuose žemės sklypuose, priklausomai nuo žemės sklypų, būklės, ekonominio potencialo gali būti atliekami šie projektavimo, tyrimų darbai:

4. Žemės sklypų kadastrinių matavimų atlikimas;
5. Žemės valdų projektų rengimas (sklypų formavimo ir pertvarkymo projektų parengimas);
6. Kaimo plėtros žemėtvarkos projektų rengimas miškui įveisti ne miško žemėje;
7. Žemėtvarkos (tarp jų ir apleistų žemių) schemų rengimas;
8. Žemės naudojimo paskirties keitimas;
9. Gamtotvarkinių projektų parengimas;
10. Techninių projektų rengimas (miško želdinimo, kraštovarkos, melioracijos ir kt.).“

Kuruojant Programoje reglamentuojamą veiklą Valstybės žemės fondo specialistai atsakingi už apleistas žemes, išskiria šiuos pagrindinius teisės aktus:

1. Lietuvos Respublikos žemės mokesčio įstatymu.
2. Apleistų žemės ūkio naudmenų plotų nustatymo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2013 m. kovo 21 d. įsakymu nr. 3D-212 „Dėl apleistų žemės ūkio naudmenų plotų nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“.
3. Techninių reikalavimų reglamentu GKTR 2.20.01:2014 „Lietuvos Respublikos teritorijos apleistų žemių erdvinių duomenų rinkinys AŽ_DRLT“, patvirtintu Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos direktoriaus 2014 m. balandžio 22 d. įsakymu nr. 1P-(1.3)-152 „Dėl techninių reikalavimų reglamento GKTR 2.20.01:2014 „Lietuvos Respublikos teritorijos apleistų žemių erdvinių duomenų rinkinys AŽ_DRLT“ patvirtinimo“.

Apleistų žemių tvarkymas pagal Valstybės žemės fondo ir LR Žemės ūkio ministerijos 2020 m. gegužės 17 d. Sutartį Nr. 8P-19-098/1DPS-1880-(4.27.)/SR-2106

Šia Sutartimi šalys susitarė bendradarbiauti įgyvendinant Žemės ūkio ministerijos 2019–2021 metų strateginio veiklos plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2019 m. kovo 1 d. įsakymu Nr. 3D-123 „Dėl Žemės ūkio ministerijos 2019–2021 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“, Žemės tvarkymo ir administravimo bei erdvinės informacijos infrastruktūros vystymo programos (programos kodas 03 01) priemonės „Žemės informacinės sistemos plėtra ir palaikymas“ veiklos sritį „Apleistų žemių erdvinių duomenų rinkinio tvarkymas“.

Minėta Sutartimi susitarta atnaujinti Apleistų žemių erdvinių duomenų rinkinį AŽ_DRLT, apimančią visą Lietuvos Respublikos teritoriją. Šią veiklą Ministerija finansuoja vadovaudamasi Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 34 straipsnio 2 dalimi, Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių

biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gegužės 14 d. nutarimu Nr. 543 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo tvarkos patvirtinimo“, 61 punktu ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2019 m. sausio 25 d. įsakymu Nr. 3D-34 „Dėl 2019 m. Žemės ūkio ministerijos vykdomų programų sąmatų pagal priemones patvirtinimo“. Sutarties įgyvendinimo pabaiga – 2020 m. gruodžio 31 d.

Apleistų žemių fiksavimo, tvarkymo, mažinimo rekomendacijos

Valstybės žemės fondas yra išskyręs rekomendacinio pobūdžio taisyklės, kaip teisingai vykdytis apleistų žemės plotų mažinimo ir tvarkymo paslaugas asmenims, pradedantiems tvarkyti apleistų žemių plotus:

1. Susipažinti su apleistos žemės plotu, nustatytu nuosavybės teise priklausančiame žemės sklype. Tai galima padaryti:

– interaktyvioje atvirų duomenų platformoje www.regia.lt – pasirinkus reikiamą savivaldybę ir dešinėje pusėje esančio turinio lentelėje varnele pažymint „NT verčių zonos, vertės ir apleistos žemės“ bei „Sklypai“.

– interneto svetainėje www.geoportal.lt/az paieškos lauke įvedus žemės sklypo unikalų arba kadastro numerį galima surasti dominantį žemės sklypą, tačiau sklypo ribų šis tinklalapis nepateikia.

2. Apžiūrėti vietovėje esamą situaciją ir įvertinti, ar augantys medžiai atitinka saugotinių medžių ir krūmų nustatytus kriterijus, pagal kuriuos medžiai ir krūmai, augantys ne miškų ūkio paskirties žemėje, priskiriami saugotiniams, sąraše patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. kovo 12 d. nutarimu Nr. 206 „Dėl kriterijų, pagal kuriuos medžiai ir krūmai, augantys ne miškų ūkio paskirties žemėje, priskiriami saugotiniams, sąrašo patvirtinimo ir medžių ir krūmų priskyrimo saugotiniams“ (<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.E0E342F72CDE/asr>).

Pažymėtina, kad ąžuolai, uosiai, klevai ir liepos, didesnio kaip 20 centimetrų skersmens, augantys deklaruotuose laukuose ir ąžuolai, beržai, klevai ir uosiai, didesnio kaip 12 centimetrų skersmens, kiti medžiai, didesnio kaip 20 centimetrų skersmens, augantys paviršinių vandens telkinių pakrančių apsaugos juostose, priskiriami saugotiniams.

Pageidaujant kirsti, persodinti ar kitaip pašalinti saugotinus medžius ir krūmus, esančius nuosavybės teise valdomame žemės sklype, reikia gauti savivaldybės (seniūnijos) leidimą.

Saugotinių medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo, genėjimo, šių darbų vykdymo, leidimų šiems darbams išdavimo, medžių ir krūmų atkuriamosios vertės atlyginimo tvarką reglamentuoja Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. sausio 31 d. įsakymas Nr.

D1-87 „Dėl Saugotinių medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo atveju, šių darbų vykdymo ir leidimų šiems darbams išdavimo, medžių ir krūmų vertės atlyginimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.56132466AE65/asr>).

3. Jeigu žemės sklype auga seni medžiai, kurių vidutinis amžius nuo 20 metų, žemės sklypo savininkas gali kreiptis į Valstybinę miškų tarnybą dėl ne miško žemės apaugusios medžių savaiminukais įtraukimo į miškų valstybės kadastrą.

Medžių savaiminukais apaugusios ne miško žemės inventorizacijos procedūras nustato Medžių savaiminukais apaugusios ne miško žemės inventorizacijos ir įtraukimo į apskaitą tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2012 m. gegužės 12 d. įsakymu Nr. D1-409/3D-331 „Dėl Medžių savaiminukais apaugusios ne miško žemės inventorizacijos ir įtraukimo į apskaitą tvarkos aprašo“ (<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.878B53CEEC2F/asr>).

4. Jeigu žemės sklypui atlikti kadastriniai (geodeziniai) matavimai, nustatant žemės sklypų ribų posūkio taškų koordinatas valstybinėje koordinačių sistemoje bei buvo atnaujinti žemės sklypo kadastro duomenys ir apleistų žemių plotai buvo pažymėti kaip kitos žemės naudmenos (krūmai, želdiniai, pelkės, pažeista, nenaudojama) apie tai būtina informuoti Valstybės žemės fondą.

5. Sutvarkius apleistų žemių plotus, nedelsiant būtina informuoti Valstybės žemės fondą.

Tai galima padaryti vienu iš nurodytų būdų:

– užregistruoti pranešimą apie apleistų žemių sutvarkymą interneto svetainėje www.geoportal.lt/az;

– parašyti elektroninį laišką apleistoszemes@vzf.lt bei atsiųsti žemės sklypo plano kopiją;

– pateikti užklausą www.vzf.lt/apleistos-zemes/kontaktai/;

– paskambinti tel. 8 682 36302.

Pažymime, kad laiku ir tinkamai nesutvarkius apleistų žemės plotų, esančių nuosavybės teise valdomuose žemės sklypuose, gali būti taikomas didesnis žemės mokestis.

Valstybės žemės fondo Geodezijos, žemėtvarkos ir teritorijų planavimo specialisto (atsakingo už apleistas žemes) pareigybė

Asmenims, einantiems ar siekiantiems eiti Valstybės žemės fondo skyriaus Geodezijos, žemėtvarkos ir teritorijų planavimo specialisto (atsakingo už apleistas žemes) pareigas, Valstybės žemės fondo 2019 m. vasario 20 d. direktoriaus įsakymu Nr. GĮ-99, patvirtintu pareigybės aprašymu, taikomi šie specialieji reikalavimai:

1. Turėti:

1.1. Aukštąjį universitetinį arba jam prilygintą fizinių mokslo studijų srities geografijos, aplinkotyros (aplinkotvarka), gamtinės geografijos (aplinkos geografija, kraštovaizdžio geografija, kartografija) krypties technologijos mokslų studijų srities inžinerijos studijų krypties (bendrosios inžinerijos, statybos inžinerijos, inžinerijos (žemėtvarka, želdynų projektavimas, kraštovaizdžio projektavimas), socialinių mokslų studijų srities teritorijų planavimo krypties išsilavinimą (ne mažesnis nei bakalauro kvalifikacinis laipsnis);

1.2. 2 metų darbo patirtis organizuojant, vadovaujant, rengiant, kontroliuojant, koordinuojant, įgyvendinant sudėtingus ar didelės apimties projektus;

1.3. Žemės tvarkymo ir administravimo, nekilnojamojo turto kadastro, geodezijos ir kartografijos, dirvožemio tyrimo ir jo susidarymo srityse, ar kt. įmonės veiklos srityse patirtį;

1.4. Sutarčių projektų rengimo ir derinimo patirtį;

1.5. Vairuotojo pažymėjimą (teisė vairuoti B kategorijos transporto priemones);

1.6. Išmanyti:

1.6.1. Lietuvos Respublikos įstatymus, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimus, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymus ir kitus, su įmonės veikla susijusius teisės aktus, reglamentuojančius valstybės įmonių veiklą, žemės tvarkymą, nekilnojamojo turto kadastrą ir registrą, geodeziją, kartografiją, teritorijų planavimą, valstybinių geoferencinių erdvių duomenų rinkinių rengimo bei Lietuvos erdvinės informacijos infrastruktūros kūrimo sritis;

1.6.2. GIS duomenų bazių kūrimo ir skaitmeninės kartografijos principus;

1.6.3. Žemės kadastro duomenų bazių rengimo ir tvarkymo principus;

1.6.4. Dokumentų rengimo ir derinimo procedūras.

1.7. Mokėti:

1.7.1. Savarankiškai planuoti ir organizuoti savo darbus;

1.7.2. Analizuoti teisės aktus, rengti sutarčių projektus, įmonės vidaus tvarkomuosius organizacinius ir kitus dokumentus;

1.7.3. Valdyti, kaupti, sisteminti, apibendrinti informaciją ir rengti išvadas;

1.7.4. Dirbti dokumentų rengimo ir valdymo programomis;

1.7.5. Sklandžiai dėstyti mintis raštu ir žodžiu;

1.7.6. Dirbti individualiai ir komandoje;

1.7.7. Būti pareigingu, punctuali, darbščiu, kruopščiu, atsakingu, tvarkingu, gebėti mandagiai bendrauti;

1.8. Sugebėti vykdyti naujų darbų paiešką.

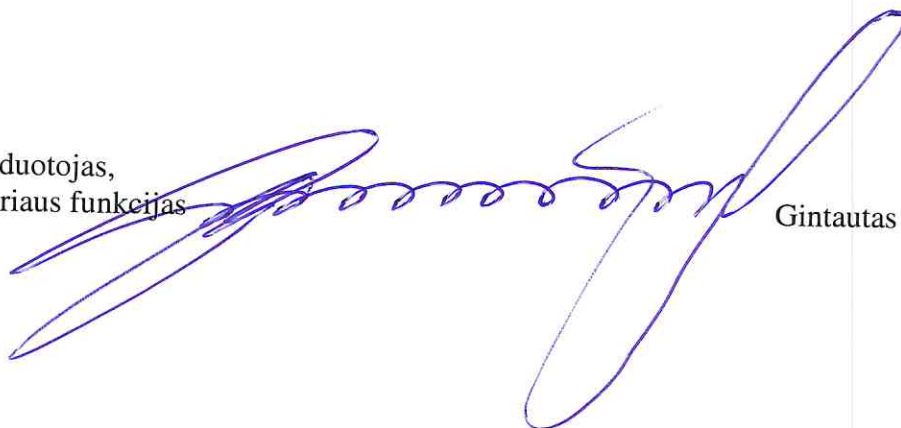
IŠVADA

Valstybės žemės fondo sudaryta Komisija, atlikusi apleistų žemių mažinimo veiklos sritys antikorupcinį vertinimą, nustatė, kad vertintoje srityje korupcijos pasireiškimo tikimybė neegzistuoja, todėl poreikio imonei imtis papildomų priemonių korupcijos pasireiškimo tikimybei šalinti yra netikslinga.

Komisija pažymi, kad apleistų žemių fiksavimo, tvarkymo, mažinimo bei duomenų atnaujinimo darbų vykdymas yra pakankamai reglamentuotas šiuo metu galiojančiais teisės aktais. Komisija atkreipia dėmesį, kad laiku ir tinkamai nesutvarkius apleistų žemės plotų žemės mokestį (tarifas yra nuo 0,01 procento iki 4 procentų žemės mokestinės vertės) nustato ne Valstybės žemės fondas, o Savivaldybių tarybos kurios vadovaujasi Lietuvos Respublikos žemės mokesčio įstatymo 6 straipsniu.

Atkreiptinas dėmesys, kad vykdant korupcijos pasireiškimo vertinimą, nerasta informacijos apie korupcijos pasireiškimo atvejus Valstybės žemės fondo vykdomoje veikloje. Taip pat nebuvo užfiksuotas nei vienas gautas skundas dėl netinkamai/nereglamentuotai vykdomų paslaugų, papirkinėjimo, kyšininkavimo, mokesčių vengimo, melagingos informacijos teikimo.

Direktoriaus pavaduotojas,
atliekantis direktoriaus funkcijas

Gintautas Vasiliauskas